

Sygn. akt III APa 20/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska (spr.) SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2015 r. w Gdańsku

sprawy obwinionego J. J.

przy udziale Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Edukacji Narodowej

wskutek apelacji J. J. od orzeczenia Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej

dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej z dnia 11 maja 2015r. sygn. akt (...)

uchyla zaskarżone orzeczenie oraz poprzedzające je orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej

dla (...) przy Wojewodzie (...) z 13 grudnia 2013r. nr KD. (...).2.2013

i umarza postępowanie.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Bożena Grubba SSA Maria Sałańska – Szumakowicz

Sygn. akt III APa 20/15

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z 11 maja 2015 roku Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej w W. utrzymała w mocy orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) z 13 grudnia 2013 roku Nr KD. (...).2.2013, którym J. J. został uznany winnym tego, że:

1. w dniu 20 kwietnia 2012 roku po zakończeniu zajęć lekcyjnych z klasą VI szkoły podstawowej przebywał razem z uczennicą klasy II d Gimnazjum im. K. J. w T., A. S. w toalecie znajdującej się przy pokoju nauczycieli wychowania fizycznego, na terenie obiektu sportowego, z którego korzystają uczniowie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum, zarządzanego przez dyrektora Gimnazjum w T.,

2. jako nauczyciel utrzymywał nieformalne, pozasłużbowe kontakty z uczennicą klasy (...) w T. w okresie od końca marca 2012 roku do 23 kwietnia 2012 roku

czym uchybił godności zawodu, za co w myśl art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 191 ze zmianami)

czym uchybił godności zawodu i na podstawie art. 76 ust.1 pkt 3a Karty Nauczyciela została mu wymierzona kara zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania.

Organ Odwoławczy (Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej) uznał zgromadzony przez Komisję Dyscyplinarną przy Wojewodzie (...) materiał dowodowy za wystarczający by przypisać J. J. winę za uchybienie godności zawodu nauczyciela a wymiar kary za adekwatny do zarzucanych czynów.

Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej za niezasadny uznała zarzut obrońcy obwinionego naruszenia art. 81 ust. 1 Karty Nauczyciela poprzez wszczęcie i prowadzenie postępowania dyscyplinarnego po upływie 3 miesięcy od dnia uzyskania przez Wojewodę (...) wiadomości o popełnieniu czynów zarzucanych. Postępowanie dyscyplinarne wobec obwinionego na wniosek rzecznika z 6 lutego 2013 roku zostało wszczęte postanowieniem Komisji Dyscyplinarnej przy Wojewodzie (...) z 15 lutego 2013 roku. Od 12 do 21 listopada 2012 roku miała miejsce w Szkole Podstawowej w T. kontrola doraźna Kuratorium (...) w G., podczas której ujawniono, że obwiniony 20 kwietnia 2012 roku przebywał wraz z uczennicą klasy drugiej gimnazjum - A. S. w toalecie szkolnej i już przed tą datą utrzymywał z uczennicą nieformalny kontakt. 16 listopada 2012 roku dyrektor Szkoły Podstawowej w T. złożył do Kuratorium (...) w G. wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec J. J., a pismo to wpłynęło do Kuratorium 19 listopada 2012 roku Kierując 12 listopada 2012 roku do Szkoły Podstawowej w T. kontrolę doraźną, (...) Kurator (...) nie posiadał wiedzy o czynach J. J.. Wiedzę taką nabył 19 listopada 2012 roku. W ocenie Komisji Odwoławczej między datą uzyskania od (...) Kuratora Oświaty informacji o zdarzeniu z dnia 20 kwietnia 2012 roku w Szkole Podstawowej w T. przez Wojewodę (...), przy którym działa komisja dyscyplinarna, a datą wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, nie upłynął okres 3 miesięcy.

W dalszych motywach uzasadnienia Komisja Odwoławcza uznała, że zaniechanie przez komisję dyscyplinarną I instancji przeprowadzenia dowodu z zapisu monitoringu ze Szkoły Podstawowej w T. z 20 kwietnia 2012 roku oraz uzyskania kopii sms-a z akt sprawy karnej Prokuratury Rejonowej w P. nie miało wpływu na postępowanie dowodowe. Okoliczności te zostały potwierdzone zeznaniami świadków tj. dyrektora Szkoły Podstawowej w T. P. S. i dyrektora Gimnazjum w T. M. P., którzy widzieli nagranie z monitoringu potwierdzające obecność obwinionego w toalecie razem z uczennicą oraz zeznaniami pracowników obsługi, którzy potwierdzili, że zarówno obwiniony, jak i uczennica A. S. znajdowali się w toalecie razem. Tym samym Komisja uznała te fakty za dowiedzione, podkreślając, że zostały one potwierdzone również przez uczennicę w rozmowie z wicedyrektor Gimnazjum W. N. i pedagog szkolną J. G..

Organ II instancji (Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna) podtrzymał także stanowisko wyrażone w orzeczeniu Komisji I instancji w odniesieniu do zarzutu utrzymywania nieformalnych, pozasłużbowych kontaktów J. J. z uczennicą klasy 2 Gimnazjum w T. (telefonicznie, na portalu społecznościowym (...)) w okresie od końca marca 2012 roku do 23 kwietnia 2012 roku wskazując, iż relacje osobiste pozbawione były należytego dystansu (zwroty po imieniu) zaś tematycznie niezwiązane były z życiem szkoły.

Komisja nie znalazła uzasadnienia dla wspólnego przebywania nauczyciela i uczennicy w szkolnej toalecie podkreślając, że nauczyciel wychowania fizycznego powinien udzielić uczennicy pomocy przedmedycznej w pomieszczeniu szkoły nie budzącym wątpliwości, zwłaszcza, że toaleta nie była miejscem wypadku.

W ocenie organu odwoławczego Komisja dyscyplinarna I instancji podjęła wszechstronne działania, aby wyjaśnić okoliczności sprawy, zapoznała się z dokumentacją zgromadzoną przez rzecznika, wysłuchała stanowiska rzecznika, wyjaśnień obwinionego i obrońcy oraz zeznań świadków powołanych przez rzecznika i obwinionego. Zeznania w sprawie złożyła również matka nieżyjącej uczennicy, I. C.. Swoim postępowaniem J. J. naruszył godność zawodu

nauczyciela. Mając świadomość swojego nieodpowiedniego zachowania złożył rezygnację na ręce P. S., dyrektora Szkoły Podstawowej w T. 30 kwietnia 2012 roku wskazując jako powód rozwiązania stosunku pracy „zachowanie naruszające godność nauczyciela” i „chęć zachowania dobrego imienia szkoły”.

Komisja podkreśliła, że zawód nauczyciela jest zawodem zaufania publicznego. Nauczyciel powinien być świadomy, że każde naruszenia zasad etyki zawodowej uchybia godności zawodu i może mieć negatywny wpływ nie tylko dla niego, ale i dla całego środowiska. Działania nauczyciela wobec uczennicy, podejmowane w ramach jego czynności zawodowych powinny mieć szczególny wymiar etyczny. Jeżeli J. J. stanął przed koniecznością poznania poufnych informacji dotyczących sytuacji osobistych i rodzinnych uczennicy, powinien być świadomy szczególnej odpowiedzialności wynikającej z posiadania tego rodzaju wiedzy i dążyć do jej uzyskania jedynie w takim zakresie w jakim jest to niezbędne do wykonania czynności zawodowych. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że obwiniony nie powiadomił żadnej z osób odpowiedzialnej za udzielanie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole ani poza nią. Jego częste i nieformalne spotkania z uczennicą wzbudzały zainteresowanie i były powodem plotek w środowisku lokalnym. W trosce o profesjonalizm, J. J. powinien dokładać starań, aby jego postępowanie było przejrzyste i miało szczególny wymiar etyczny. Wybór zawodu nauczyciela jest również decyzją moralną. Zgodnie z art. 9 ust 1 pkt 2 ustawy z 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014, poz. 191 z późn. zm.) warunkiem zajmowania stanowiska nauczyciela jest przestrzeganie podstawowych zasad moralnych, zaś za uchybienie godności zawodu przewiduje się sankcje prawne.

W świetle powyższego Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej uznała karę zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania za słuszną i zasadną.

Odwołanie od orzeczenia dyscyplinarnego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej z 11 maja 2015 roku wniósł obrońca J. J..

Zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu:

1/ naruszenie art. 81 ust. 1 Karty Nauczyciela poprzez;

a/ wszczęcie i prowadzenie postępowania dyscyplinarnego mimo upływu termin 3 miesięcy od dnia uzyskania przez Wojewodę (...) wiadomości o popełnieniu czynów zarzucanych obwinionemu;

b/ zaniechanie uchylenia orzeczenia dyscyplinarnego i umorzenia postępowania z powodu przedawnienia;

2/ naruszenie § 25 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 22 stycznia 1998 roku w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z zapisu monitoringu ze Szkoły Podstawowej w T. z dnia 20 kwietnia 2012 roku oraz zaniechanie uzyskania kopii sms-a z akt sprawy karnej Prokuratury Rejonowej w P.,

3/ naruszenie § 30 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 22 stycznia 1998 roku poprzez zaniechanie wszechstronnego zadania i wyjaśnienia okoliczności sprawy;

4/ błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego, w postaci przyjęcia, że:

a/ obwiniony uchybił godności zawodu nauczyciela, przebywając 20 kwietnia 2012 roku po zakończeniu zajęć lekcyjnych z uczennicą A. S. w toalecie, oraz

b/ obwiniony utrzymywał nieformalne pozasłużbowe kontakty z uczennicą w okresie od końca marca 2012 roku do 23 kwietnia 2012 roku

wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej z 11 maja 2015 roku oraz poprzedzającego go orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) z 13 grudnia 2013 roku i umorzenie postępowania lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i przekazanie sprawy temu organowi do ponownego rozpoznania. Pełnomocnik obwinionego wniósł nadto o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania obrońca obwinionego orzeczenie wskazał na treść art. 81 ust. 1 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 3 miesięcy od dnia uzyskania przez właściwy organ, przy którym powołana została komisja dyscyplinarna - wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary. Postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte 15 lutego 2013 roku a już 13 listopada 2012 roku (przed ponad 3 miesiącami przez wszczęciem postępowania dyscyplinarnego) w Szkole Podstawowej w T. miała miejsce kontrola doraźna Kuratorium (...) w G., podczas której ujawniono, jakoby obwiniony 20 kwietnia 2012 roku przebywał wraz z A. S. w toalecie szkolnej i jakoby już przed tą datą utrzymywał z uczennicą nieformalny kontakt. Kontrola doraźna z 13 listopada 2012 roku została przeprowadzona w wyniku uprzedniego powzięcia przez Kuratora Oświaty wiadomości o tych zarzutach.

Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy MEN nie uwzględniła wniosku obwinionego o umorzenie postępowania na podstawie art. 81 ust. 1 Karty Nauczyciela i upływu terminu 3 miesięcy, chociaż obwinionemu wiadomo, że z takiej właśnie przyczyny doszło do umorzenia postępowania wobec M. P. - dyrektora Gimnazjum w T.. Odmowa umorzenia postępowania była niesłuszna, ponieważ oczywisty jest wpływ terminu 3 miesięcy między uzyskaniem przez właściwy organ, przy którym powołana została komisja dyscyplinarna, wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary, a wszczęciem postępowania dyscyplinarnego.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku o wojewodzie i administracji rządowej w województwie wojewoda jest zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej w województwie. Natomiast zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy o systemie oświaty kurator oświaty, **w imieniu wojewody**, wykonuje zadania i kompetencje w zakresie oświaty określone w ustawie i przepisach odrębnych na obszarze województwa, a kuratorium oświaty stanowi jednostkę organizacyjną wchodzącą w skład zespolonej administracji rządowej w województwie. Oznacza to, że kierując przed dniem 13 listopada 2012 roku do Szkoły Podstawowej w T. kontrolę doraźną Kurator Oświaty (w imieniu Wojewody (...)) posiadał już przynajmniej wstępną wiedzę o czynach uzasadniających nałożenie kary, a przypisanych obecnie obwinionemu. Najpóźniej zaś w dniu 13 listopada 2012 roku, podczas tej kontroli, Kurator Oświaty (w imieniu Wojewody (...)) wiedzę taką ostatecznie nabył. Oznacza to, że między datą uzyskania przez Wojewodę (...) wiedzy o takich czynach, a datą wszczęcia postępowania dyscyplinarnego upłynął okres ponad 3 miesiące. Wystąpiła zatem przesłanka umorzenia postępowania. Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna niesłusznie utożsamiała uzyskanie przez (...) Kuratora Oświaty wiedzy o czynach obwinionego z wnioskiem dyrektora szkoły o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

W ocenie obwinionego naruszenie art. 81 ust. 1 KN polega również na tym, że Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna nie uchyliła orzeczenia z 13 grudnia 2013 roku i nie umorzyła postępowania bowiem przedawnienie karalności czynu następuje po upływie 3 lat od jego popełnienia. Skoro zatem do zarzucanego czynu miał się dopuścić w okresie od 20 do 23 kwietnia 2012 roku to na dzień orzekania przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną czyny uległy przedawnieniu.

Niezależnie od powyższego obwiniony zarzucił Komisji naruszenie § 25 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 22 stycznia 1998 roku w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego polegające na zaniechaniu przeprowadzenia dowodu z zapisu monitoringu ze Szkoły Podstawowej w T. z dnia 20 kwietnia 2012 roku oraz zaniechaniu uzyskania kopii sms-a z akt sprawy karnej Prokuratury Rejonowej w P.. Nagranie to posiadało istotne znaczenie z punktu widzenia odpowiedzialności za czyn nr 1. Obwiniony tłumaczył, że przebywał w tym czasie z uczennicą w toalecie z tej przyczyny, że skarżyła się ona na ból skaleczonej ręki i prosiła go o udzielenie pomocy. Powodem wspólnego wejścia do toalety była zatem chęć udzielenia przez nauczyciela pomocy uczennicy. Zachowanie to było zachowaniem odpowiedzialnym i zasługującym na akceptację, ponieważ odmowa udzielenia pomocy uczennicy (gdyby taka pomoc okazała się jednak konieczna) narażałaby

obwinionego na odpowiedzialność prawną. Odpowiedzialność za uchybienie godności zawodu nauczyciela nie posiada charakteru obiektywnego. Dlatego istotne znaczenie posiada ocena motywacji obwinionego. Ustalenia treści nagrania na podstawie zeznań świadków uznał za niewystarczające i naruszające zasadę bezpośredniości. Komisja Odwoławcza do tego zarzutu nie ustosunkowała się.

Błędnym, w ocenie skarżącego, jest ustalenie faktyczne, jakoby utrzymywał nieformalne pozasłużbowe kontakty z uczennicą w okresie od końca marca do 23 kwietnia 2012 roku. Ustalenie to zostało dokonane na podstawie ogólnikowych zeznań świadków, w tym świadka I. C., której - z przyczyn osobistych - trudno było zachować obiektywizm. Komisja częściowo uniemożliwiła weryfikację złożonych zeznań choćby zwracając się do Prokuratury Rejonowej w Pruszczu Gdańskim o nadesłanie kopii sms-a.

Za utrzymywanie nieformalnych pozasłużbowych kontaktów z uczennicą nie można uznać kilkakrotnych spotkań obwinionego z A. S., które odbywały się na terenie obiektu sportowego i nie naruszały przyjętych norm zachowania. Wskazał, że uczniowie stosunkowo często odwiedzali nauczycieli wychowania fizycznego (w tym nie tylko obwinionego) na terenie obiektu sportowego. Rozmowy uczniów z nauczycielami rozmowy (dotyczące m.in. zawodów sportowych lub wyjazdów) odbywały się we właściwej formie i pozostawały w ramach przyjętych norm. Komisja pominęła okoliczność (co wynika z materiału dowodowego), że to A. S. przychodziła do obwinionego i inicjowała kontakt z nim. On zaś starał się jej unikać i wręcz zabronił wpuszczania jej na teren obiektu sportowego. W tej sprawie zwrócił się m.in. do A. P. - wychowawczynie A. S.. Dlatego zachowanie obwinionego wobec uczennicy należy uznać za właściwe.

Wskazując na powyższe obwiniony wniósł o uwzględnienie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na uwzględnienie zasługiwał podniesiony przez obrońcę obwinionego zarzut przedawnienia karalności. Jako najdalej idący, czyni bezprzedmiotowym odnoszenie się do pozostałych zarzutów odwołania.

Obrońca obwinionego J. J. uzasadniając swoje stanowisko w tym zakresie wskazał, że orzeczenie dyscyplinarne wydane przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej narusza prawo nie respektując nakazu umorzenia postępowania dyscyplinarnego jeżeli nastąpiło przedawnienie karalności uregulowane w art. 81 ustawy z 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela.

Przypomnieć należy, że zgodnie z treścią art. 81 ust. 1 w/w ustawy postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 3 miesięcy od dnia uzyskania przez właściwy organ, przy którym powołana została komisja dyscyplinarna - wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary i po upływie 3 lat od popełnienia tego czynu. Jeżeli jednak czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia ścigania tego przestępstwa.

Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna uznała, że postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte w terminie - od uzyskania wiadomości przez Wojewodę o zdarzeniu z 20 kwietnia 2012 roku a wszczęciem postępowania dyscyplinarnego nie upłynął okres 3 miesięcy. Tym samym, aczkolwiek komisja tego wyraźnie nie wyartykułowała, nie doszło do przedawnienia karalności. Dla oceny, czy zasadnym jest podniesiony zarzut przedawnienia przytoczyć należy stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z 24 stycznia 2013 roku w sprawie I KZP 18/12. Uchwała powyższa wprawdzie dotyczy przede wszystkim kwestii dotyczących zasad odwoływania się od orzeczeń organów dyscyplinarnych, rodzaju procedury mającej zastosowanie przy rozpoznawaniu tych odwołań to zawiera również spostrzeżenia o charakterze ogólnym, dotyczące postępowania dyscyplinarnego różnych grup zawodowych. W przywołanej uchwale Sąd Najwyższy odwołał się do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, w którym wielokrotnie akcentowano, że postępowanie dyscyplinarne zachowuje wszystkie gwarancje praw jednostki, określone przepisami art. 42-45 i 78 Konstytucji RP, które znajdują zastosowanie do oceny nie tylko regulacji stricte karnych, ale również do innych mających charakter represyjny. Prawo dyscyplinarne wprost należy uważać za szczególną gałąź czy rodzajową odmianę prawa karnego (vide wyrok z 8 grudnia 1998 roku, w sprawie K 41/97). Odpowiedzialność dyscyplinarna ma

bez wątpienia charakter represyjny na co wskazuje katalog kar orzekanych w tym postępowaniu, a które są zbliżone lub wręcz identyczne z karami i środkami karnymi orzekanymi w ramach odpowiedzialności karnej. W określonych wypadkach przybrać mogą postać represji ekonomicznej lub czasowego albo nawet trwałego pozbawienia prawa wykonywania zawodu bądź prowadzenia określonej działalności.

Przedawnienie jest instytucją opierającą się na przekonaniu, że po upływie określonego czasu od popełnienia przestępstwa pociąganie jego sprawcy do odpowiedzialności nie jest celowe. Jest okolicznością uchylającą karalność. Skutkiem procesowym przedawnienia jest zakaz wszczynania postępowania oraz nakaz umorzenia postępowania wszczętego w sprawie o przestępstwo, którego karalność ustała. Artykuł 101 § 1 k.k. różnicuje okresy przedawnienia karalności w zależności od wagi przestępstwa, oceny jego społecznej szkodliwości (tak Andrzej Marek, Komentarz do art. 101 kodeksu karnego, LEX 2010).

W powołanej wyżej uchwale Sąd Najwyższy wskazał na duże zróżnicowanie systemu orzecznictwa dyscyplinarnego różnych grup zawodowych. Jakkolwiek analizował kwestie dopuszczalności drogi odwoławczej do sądów powszechnych, możliwości wnoszenia dalszych środków zaskarżenia, jak i rodzajów procedury obowiązującej w toku poszczególnych etapów postępowania toczącego się w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej, to jednocześnie zwrócił uwagę na niejednorodność kwestii przedawnienia odpowiedzialności zawodowej. I tak:

w ustawach: z 21 listopada 2008 roku o służbie cywilnej (art. 113 ust. 5), z 7 maja 2009 roku o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz nadzorze publicznym (art. 35 ust. 4), z 2 grudnia 2009 roku o izbach lekarskich (64 ust. 3 i 4) wprost uregulowano kwestie przedawnienia karalności przewinień dyscyplinarnych. Rozwiązanie zbliżone zaś do obowiązującego na mocy art. 81 ust. 1 Karty Nauczyciela zawiera art. 52 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów. Taka sytuacja nie jest korzystna z punktu widzenia konstytucyjnej zasady równości obywateli wobec prawa.

Interpretacja art. 81 ust. 1 Karty Nauczyciela prowadzi do wniosku, że regulacja w nim zawarta dotyczy również przedawnienia karalności. Przemawia za tym wyodrębnienie we wskazanym przepisie dwóch sytuacji, tj. takiej kiedy przewinienie dyscyplinarne nie wyczerpuje jednocześnie znamion przestępstwa oraz takiej, w której stanowi ono jednocześnie przestępstwo.

Czyny będące przedmiotem postępowania dyscyplinarnego, będące jednocześnie przestępstwem, są bardziej szkodliwe i z tego właśnie względu w stosunku do takich przewinień w postępowaniu dyscyplinarnym obowiązują terminy przedawniania odnoszące się do danego przestępstwa, a zatem co do zasady dłuższe. Brzmienie przepisu wskazujące na "okres przedawnienia ścigania tego przestępstwa" nie może mieć zasadniczego znaczenia przy jego interpretacji, skoro jak wskazano w doktrynie podkreśla się, że aspekt materialny instytucji przedawnienia wysuwa się na plan pierwszy. Skutkiem procesowym przedawnienia jest zakaz wszczynania postępowania oraz nakaz umorzenia postępowania wszczętego w sprawie o przestępstwo, którego karalność ustała. Z analizy przepisów rozdziału 10 Karty Nauczyciela wynika, że pojęcie odpowiedzialności dyscyplinarnej obejmuje zarówno ściganie jak i ukaranie.

Stosownie do treści § 4 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 22 stycznia 1998 roku w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego, nie wszczyna się postępowania dyscyplinarnego, a wszczęte umarza, gdy nastąpiło przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej, o którym mowa w art. 81 ust. 1 ustawy. Wykładnia gramatyczna art. 81 ust. 1 ustawy z 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela prowadzi do wniosków, że przedawnienie karalności czynu uzasadniającego nałożenie kary na nauczyciela w postępowaniu dyscyplinarnym następuje po upływie 3 lat od popełnienia tego czynu. Jeżeli jednak czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia karalności tego przestępstwa.

Nie do przyjęcia jest pogląd, że zgodnie z art. 81 ust. 1 Karty Nauczyciela przedawnienie karalności przewinień dyscyplinarnych nie następuje, o ile postępowanie to zostało wszczęte we właściwym czasie. Przy założeniu racjonalności działań ustawodawcy nieuzasadnionym byłoby rozwiązanie, zgodnie z którym ustawodawca przewidział stosunkowo krótki termin na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i jednocześnie zdecydował, że postępowanie

tak wszczęte może toczyć się bez ograniczeń czasowych. Zauważyć należy, że nawet w przypadku odpowiedzialności karnej za przestępstwa, jedynie w przypadku najcięższych zbrodni ustawodawca nie przewidział przedawnienia ich karalności (przepisów art. 101-103 k.k. nie stosuje się do zbrodni przeciwko pokojowi, ludzkości i przestępstw wojennych; przepisów art. 101-103 k.k. nie stosuje się również do umyślnego przestępstwa: zabójstwa, ciężkiego uszkodzenia ciała, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub pozbawienia wolności łączonego ze szczególnym udręčeniem, popełnionego przez funkcjonariusza publicznego w związku z pełnieniem obowiązków służbowych - art. 105 k.k.). Zasada nieprzedawniania się z art. 105 k.k. została ujęta szerszej niż zawarte w art. 43 Konstytucji, zgodnie z którym zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości nie podlegają przedawnieniu.

Obwinionemu zarzucono popełnienie czynu 20 kwietnia 2012 roku oraz utrzymywania nieformalnych, pozasłużbowych kontaktów z uczennicą w okresie od końca marca do 23 kwietnia 2012 roku. Zarzucane czyny nie są przestępstwami (prokuratura prawomocnie umorzyła postępowania o czyny z art. 200 § 1 k.k., art. 231 k.k. – niesporne) co oznacza, że na dzień orzekania przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną dla (...) przy MEN upłynął 3-letni termin przedawnienia liczony zgodnie z przepisem art. 81 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela od dnia popełnienia czynów (termin ten upłynął 23 kwietnia 2015 roku). Upływ terminu przedawnienia, zgodnie z przepisem § 4 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia MEN z 22 stycznia 1998 roku w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. z 1998 r. Nr 15, poz. 64 z późn. zm.), obligował Organ Odwoławczy do uchylecia zaskarżonego orzeczenia i umorzenia postępowania. Tymczasem Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy MEN orzeczenie utrzymujące w mocy orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) z 13 grudnia 2013 roku ogłosiła 11 maja 2015 roku a więc już po upływie 3 letniego terminu przedawnienia naruszając tym samym przepis art. 81 ust. 1 KN.

Obrońca obwinionego podnosił w odwołaniu od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) jak i w odwołaniu od orzeczenia Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej, że postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte po upływie 3 miesięcy od uzyskania przez Wojewodę wiadomości o popełnieniu zarzucanych mu czynów, co nie spotkało się z uznaniem tychże organów. Obie Komisje dyscyplinarne podkreśliły, że postępowanie zostało wszczęte na wniosek rzecznika z 6 lutego 2013 roku postanowieniem Komisji Dyscyplinarnej przy Wojewodzie (...) z 15 lutego 2013 roku. Podkreślono, że (...) Kurator Oświaty kierując do szkoły podstawowej w T. kontrolę doraźną nie miał wiedzy o czynach J. J. a posiadał ją dopiero 19 listopada 2012 roku po otrzymaniu wniosku dyrektora szkoły z 16 listopada 2012 roku o wszczęciu wobec obwinionego postępowania dyscyplinarnego. Z akt postępowania dyscyplinarnego nie wynika co było przyczyną zlecenia kontroli doraźnej w placówce, w której zatrudniony był obwiniony (czy samobójcza śmierć A. S. 5 listopada 2012 roku?). Żadna z komisji okoliczności tej nie wyjaśniała. Do protokołu kontroli doraźnej przeprowadzonej 13 listopada 2012 roku nie dołączono załącznika Nr (...) (o którym mowa w punkcie 7 i 10 protokołu). Uszedł również uwadze Komisji załącznik do przesłuchania dyrektora szkoły P. S. w dniu 19 listopada 2012 roku zatytułowany „Notatka służbowa-poufne!” z 6 listopada 2012 roku gdzie na str. 2 zawarty jest zapis o poinformowaniu przez w/w dyrektora już w maju 2012 roku wizytatora kuratorium o odmowie udostępnienia przez dyrektora gimnazjum kopii zapisu monitoringu z 20 kwietnia 2012 r. na którym było widać J. J. z A. S. wchodzących do pomieszczenia z prysznicem (dostępnego z pokoju nauczycieli w-f). Ani Komisja Dyscyplinarna przy Wojewodzie (...), ani Komisja Odwoławcza nie poczyniły w tym kierunku żadnych ustaleń, czy istotnie do takiej rozmowy telefonicznej doszło i co wizytator kuratorium z tą ewentualną wiedzą uczynił. Czy w związku z tym (...) Kurator Oświaty (który zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, wykonuje w imieniu wojewody zadania i kompetencje w zakresie oświaty określone w ustawie i przepisach odrębnych na obszarze województwa) posiadał wiedzę o zarzucanych obwinionemu czynach na wiele miesięcy przed kontrolą doraźną i czy dopuszczalne było wszczęcia postępowania dyscyplinarnego dopiero 15 lutego 2013 roku. Na etapie postępowania przed Sądem Apelacyjnym zbędnym okazało się badanie czy postępowanie dyscyplinarne wszczęte zostało po, czy przed upływem 3 miesięcy od uzyskania przez uprawniony organ wiadomości o popełnieniu zarzucanych obwinionemu czynów wobec stwierdzenia, że zarzucane J. J. czyny przedawniły się wskutek upływu 3 lat od ich popełnienia o czym była mowa wyżej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie przepisu art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z przepisem art. 77 ust. 5a ustawy Karta Nauczyciela uchylił orzeczenia Komisji Dyscyplinarnych i umorzył postępowanie.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Bożena Grubba SSA Maria Salańska - Szumakowicz